

236. Bijbelstudie over DE GOLANHOOGTEN DEN GOLAN HEI KONTREN RAMAT HAGOLAN רמת הגולן

Deel 3: Geshur en Ma'acha

Deze studiereeks is gebaseerd op de profetie in ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 50:19, waarin de Eeuwige belooft, dat Hij in latere tijden behalve het huidige Israël, Judea en Samaria niet alleen het gedeelte van de Golanhoogten aan Zijn volk Israël terug zal geven, dat het gedurende de Zesdaagse Oorlog had veroverd, maar het hele overjordaanse gebied van de stammen R'uveu [Ruben], Gad en Oost-M'nashe [Manasse] inclusief de gehele Bashan [Basan] en Gil'ad [Gilead] in het huidige Syrië en Jordanië, en dat het daar als een kudde schapen weer vredig zal grazen op zijn eigen weiden. Zowel de Golan alsook de Bashan en Gil'ad zijn doordrenkt met Joodse geschiedenis.

Tot aan de grens met Geshur en Ma'acha...

Toen de Israëlieten onder leiding van Moshe [Mozes] de rijksgebieden van de koningen Sichon en Og hadden veroverd, die hen hadden aangevallen, namen zij de Golanhoogten, die geen deel uitmaakten van het koninkrijk Bashan [Basan], in eerste instantie nog niet in bezit omdat ze de grenzen van de daar gelegen buurlanden Geshur [Gesur] en Ma'acha [Ma'acha] respecteerden zoals blijkt uit het verslag van Moshe: *"Wij hebben dat land in bezit genomen, en ik heb het gebied met alle steden vanaf Aro'er op de rand van het Ar'nondal tot halverwege het bergland van Gil'ad [Gilead] toegewezen aan de stammen R'uveu [Ruben] en Gad. De rest van Gil'ad en heel Bashan, het rijk van Og, het hele gebied van Ar'gov [Argob], heb ik aan de helft van de stam M'nashe [Manasse] toegewezen. Heel Bashan wordt ook wel het land van de Refa'im [Refaïeten] genoemd. Ya'ir [Ja'ir], een nakomeling van M'nashe, veroverde het gebied van Ar'gov tot aan de grens met Geshur en Ma'acha en noemde Bashan de 'Dorpen van Ya'ir', naar zichzelf, en zo heet het tot de dag van vandaag!"* (דברים D'varim [Deuteronomium] 3:12-14, NBV). **Surinaams:** *"Disi ben den a kondre di un teki a pisten dati abra. A pisi di e begin na a foto Arower di didon na a Amonliba nanga afu fu den bergi fu Gilead nanga den foto, mi gi na den bakapikin fu Ruben nanga Gad. A tra afu fu den bergi fu Gilead nanga heri Basan, a kontren fu kownu Og, nanga a heri kontren fu Argob, mi gi na afu fu a lo fu Manase. A heri Basan den e kari a kondre fu den Refaitisma tu. Yair, wan bakapikin fu Manase, ben teki a heri kontren fu Argob abra, te kon miti a kontren fu den Gesuritisma nanga den Maakatitisma. Dan a gi a kontren Basan en eigi nen. A kari den: 'den dorpu fu Yair'. Te leki tide den e tyari a nen disi!"*

Ya'ir [Ja'ir] veroverde het rijk van koning Og dus niet inclusief Geshur en Ma'acha, maar tot aan de grens met Geshur en Ma'acha. In de Hebreeuwse grondtekst staat namelijk in vers 14: **עד-גבול הגשורי והמעכתי** *ad-g'bul haG'shuri v'haMa'achati*. Het woordje עד ad betekent 'tot' of 'tot aan' en גבול g'bul betekent 'grens' of 'gebied'. Het woordje 'ad', dus 'tot aan' geeft derhalve duidelijk aan, dat Israël het rijk van koning Og had veroverd tot aan de grens ofwel tot aan het gebied van de Gesurieten en de Ma'achatiëten.

Dat wordt ook bevestigd door het verslag van Y'hoshua [Jozua]: *"De Israëlieten veroverden eerst het gebied ten oosten van de Jordaan, van het Ar'nondal tot aan het Cher'mongebergte met de oostkant van de Jordaanvallei. Zij versloegen de twee volgende koningen: koning Sichon van de Emorieten, die in Chesh'bon zetelde. Hij heerste vanaf Aro'er aan de rand van het Ar'nondal, beter gezegd, vanaf de middenloop van de Ar'non, tot aan het dal van de Yabok, dat de grens met het land van de Amonieten vormde. Zijn gebied omvatte de ene helft van Gil'ad [Gilead] en dat deel van de Jordaanvallei dat zich vanaf de oostkant van het Meer van Kineret uitstreckte tot aan de oostkant van de Zoutzee, ofwel de Dode Zee, tot aan Beit*

haYeshimot. Verder liep het in zuidelijke richting tot aan de rotskloven van de Pis'ga, die een natuurlijke grens vormden. En koning Og van Bashan, die nog van de Refaïeten afstamde (Het Boek: één van de laatste reuzen) en in Ash'tarot en Ed're'i zetelde. Hij heerste over het Hermongebergte, Sal'cha en heel Bashan tot aan de gebieden Geshur en Ma'acha, en verder over de andere helft van Gil'ad tot aan het gebied van koning Sichon uit Chesh'bon. De Israëlieten hebben deze twee koningen verslagen onder aanvoering van Moshe, de dienaar van de Eeuwige. Moshe gaf hun gebieden in bezit aan de stammen R'uven [Ruben] en Gad en de eerste helft van de stam M'nashe [Manasse]!" (יְהוֹשֻׁעַ Y'hoshua [Jozua] 12:1-6, NBV).

Surinaams: "Disi na den kownu di den Israelitisma ben wini èn den ben teki a kontren fu den abra na oostsei fu a Yordanliba, fu a Arnonliba te go miti a Hermonbergi nanga a heri oostsei fu a Yordandal: A fosi kownu ben de Sikon, a kownu fu den Amoritisma, di ben e libi na Hesbon. A kontren fu en ben e begin na Arower na sei a Arnonliba, a ben e waka mindrisei fu a Arnonliba, nanga afu fu Gilead te go miti a Yabokliba, pe a kontren fu den Amonitisma e begin. Moro fara a pisi fu a Yordandal di e waka fu a oostsei fu a meer fu Kineret go na a oostsei fu a Sowtuse, di den e kari a Dedese tu, te go miti Bet-Hayesimot. Na a zuidsei a kontren ben e waka te go miti a futu fu a Pisgabergi. A di fu tu kownu ben de Og, a kownu fu Basan. A ben de wan fu den laste Refaitisma èn a ben libi na den foto Astarot nanga Edrei. Og ben de kownu abra a Hermonbergi, Salka nanga heri Basan, te go miti a kontren fu Gesur nanga Maaka. Moro fara abra a tra afu fu Gilead te go miti a kontren fu kownu Sikon fu Hesbon. Moses, a knekti fu Masra, nanga den Israelitisma ben wini den tu kownu disi. Baka dati Moses gi a kontren fu den na a lo fu Ruben, Gad nanga a afu lo fu Manase, leki den eigi tanpresil!" Ook hier staat in de grondtekst in vers 5: עַד־גְּבֻל־הַגִּשְׁשֻׁרִי וְהַמַּעֲכָתִי ad-g'bul haG'shuri v'haMa'achati en is op correcte wijze vertaald: "...tot aan de gebieden Geshur en Ma'acha..."

Geshur en Ma'acha toebedeeld aan de halve stam M'nashe

Dat Ya'ir [Jaïr] deze beide kleine buurlanden ongemoeid liet was zeer edelmoedig van hem, maar achteraf gezien ook een grote fout, want hij kreeg stank voor dank! Deze beide volken ten westen van Bashan bemoeiden zich wijselijk niet met de oorlog tussen Israël en koning Og van Bashan en hielden zich afzijdig, waardoor zij gespaard bleven en hun landen vooralsnog niet aan het grondgebied van de halve stam M'nashe [Manasse] werd toegevoegd, maar zodra alle weerbare mannen van deze stam het veroverde gebied verlaten hadden om hun broeders van de overige stammen bij te staan in hun strijd tegen de Kanaänieten, zagen zij hun kans om Bashan van hen af te pakken! In דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium] 3:14 lezen wij: "Ya'ir [Jaïr], een nakomeling van M'nashe, veroverde het gebied van Ar'gov tot aan de grens met Geshur en Ma'acha en noemde Bashan de 'Dorpen van Ya'ir', naar zichzelf, en zo heet het tot de dag van vandaag!" **Surinaams:** "Yair, wan bakapikin fu Manase, ben teki a heri kontren fu Argob abra, te kon miti a kontren fu den Gesuritisma nanga den Maakatitisma. Dan a gi a kontren Basan en eigi nen. A kari den: 'den dorpu fu Yair'. Te leki tide den e tyari a nen disil!", maar wat later uit hetzelfde hoofdstuk blijkt, kregen Ya'ir en de leiders van de beide andere overjordaanse stammen na de toewijzing van de veroverde gebieden in de verzen 18 t/m 20 van Moshe te horen, dat hun troepen onmisbaar waren voor de verovering van het Beloofde Land en zich daarom bij de hoofdmacht moesten aansluiten, waarmee ze hun nieuw verkregen gebieden echter voor onbepaalde tijd vrijwel onbeschermd moesten achterlaten: "De Eeuwige, uw G'd, heeft u dit land gegeven om het in bezit te nemen. Nu moeten uw weerbare mannen als voorhoede voor uw broeders, het volk van Israël, uit trekken. Alleen uw vrouwen, kinderen en vee - ik weet hoeveel vee u hebt - mogen in de steden blijven die ik u heb toegewezen, totdat de Eeuwige ook uw broeders vrede heeft gegeven en ook zij het land in bezit hebben genomen dat de Eeuwige, uw G'd, hun geeft aan de overkant van de Jordaan. Pas dan mag ieder van u teruggaan naar zijn eigen grond, die hij van mij heeft gekregen!" (NBV). **Surinaams:** "Masra, un Gado, gi un a kondre disi fu un teki en. Ma un mus go nanga un fetisani na fesi fu den brada fu unu, a folku fu Israel, te den o koti a Yordanliba abra. Soso den umasma, den pikin fu unu nanga den meti fu unu kan tan na baka ini den foto di mi gi unu. Mi sabi omeni meti un abi. Un mus go nanga den brada fu unu, te leki Masra meki den brada fu unu wini ala den feyanti fu den tu neleki unu, èn den teki a kondre abra di Masra, un Gado, gi den na a tra sei fu a Yordanliba. Baka dati un kan drai kon baka. Ala sma kan drai kon na a pisi gron di mi gi en!" - Dat was even slikken!

Na de dood van Moshe herinnerde zijn opvolger de overjordaanse stammen aan dit bevel voordat ze de Jordaan overstaken, en zij beloofden plechtig, zich volledig hieraan te houden, wat ze inderdaad ook deden (יהושע Y'hoshua [Jozua] 1:12-18). Alleen hun vrouwen, kinderen en ouderen bleven in de gebieden ten oosten van de Jordaan, terwijl de weerbare mannen zich bij de andere stammen aansloten in de strijd tegen de heidense Kanaänieten, die de afgoden dienden en mensenoffers brachten. Nadat ook het land ten westen van de Jordaan, dat de Eeuwige hen onder ede beloofd had, veroverd was, liet Y'hoshua de stammen R'uveu [Ruben], Gad en de eerste helft van de stam M'nashe [Manasse] bij zich komen en zei tegen hen: *“U hebt alles gedaan wat Moshe, de dienaar van de Eeuwige, u heeft opgedragen en u bent ook mij in alles gehoorzaam geweest. U hebt uw broeders al die jaren nooit in de steek gelaten, maar de opdracht die de Eeuwige, uw G'd, u gegeven heeft getrouw uitgevoerd, tot op de dag van vandaag. Nu heeft Hij uw broeders vrede gegeven, zoals hij hun heeft beloofd. Ga daarom terug naar uw eigen woonplaatsen, ga naar uw eigen gebied dat Moshe, de dienaar van de Eeuwige, u heeft toegewezen ten oosten van de Jordaan. Maar houdt u altijd aan de geboden die hij u in zijn onderricht gegeven heeft: heb de Eeuwige, uw G'd lief en volg de weg die Hij u wijst, leef Zijn geboden na, wees Hem toegedaan en dien Hem met hart en ziel! Hierna zegende Y'hoshua hen en nam afscheid, waarna ze huiswaarts gingen!”* (יהושע Y'hoshua [Jozua] 22:2-6, NBV).

Surinaams: *“A taigi den taki: Un du ala sani san Moses, a knekti fu Gado, ben komanderi unu, èn un du ala sani tu di mi ben komanderi unu. Ala den yari un tan fu yepi den brada fu unu, èn te tide un du fin'fini san Masra, a Gado fu unu, komanderi unu. Now Masra, a Gado fu unu, meki freide de ini a kondre gi den brada fu unu, soleki fa A ben pramisi den. Dat' meki un kan drai gwe baka now. Un kan drai go na un eigi tanpresi, na un eigi kontren, na a tra sei fu a Yordanliba, di Moses, a knekti fu Gado, ben gi unu. Ma un sorgu nomo taki un du fin'fini san den gebod nanga a wèt e taki di Moses, a knekti fu Masra, ben leri unu: taki un mus lobi Masra, a Gado fu unu, taki un mus libi soleki fa En wani, taki un mus hori den gebod fu En, taki un mus waka na En baka wawan, èn taki un mus dini en nanga un heri ati nanga un heri sili. Dan Yosua blesi den man èn a seni den gwe. Dan den man drai go na den tanpresi!”*

Toen ze echter thuiskwamen, ontdekten de mannen van Oost-M'nashe [Manasse], dat een groot deel van hun land, namelijk de Bashan met zestig steden, die in Deuteronomium 3:14 'Dorpen van Ya'ir' genoemd werden, gedurende hun afwezigheid was geannexeerd door de Gesurieten en de Arameeërs: *“Deze zogeheten ‘Dorpen van Ya'ir’ werden ingenomen door Geshur en Aram, zestig nederzettingen in totaal, waaronder Q'nat [Kenat] en de omringende dorpen, die allemaal werden bewoond door nakomelingen van Machir, de vader van Gil'ad!”* (דברי הימים Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 2:23, NBV). Groot Nieuws Bijbel: *“Maar de buurlanden Geshur en Aram veroverden zestig nederzettingen, waaronder de ‘Dorpen van Ya'ir’ en Q'nat, en de plaatsen in de nabijheid. Al de plaatsen behoorden aan Machir, de vader van Gil'ad!”* **Surinaams:** *“Ma den kondre Gesur nanga Aram ben teki den dorpu fu Yair abra makandra nanga Kenat nanga den dorpu fu en. Ala nanga ala den teki siksitenti dorpu abra di ben de fu Makir, a p'pa fu Gilead!”* Of de thuisgekomen strijders van Oost-M'nashe hun kwijtgeraakte steden en dorpen gewapenderhand terugveroverd hadden of de Gesurieten en Arameeërs in paniek gevlucht waren bij het zien van het aanstormende sterke leger staat niet in de Bijbel, maar wat er wel staat is, dat de gehele Bashan daarna weer in de handen van Israël was, en dat de Israëlieten deze keer zelfs ook heel Geshur en Ma'acha hebben ingenomen en ingelijfd bij het erfgebied van de halve stam M'nashe ten oosten van de Jordaan.

Bij de definitieve verdeling van het Beloofde Land zei Y'hoshua: *“Verdeel het daarom in gebieden voor de negen overgebleven stammen en de tweede helft van de stam M'nashe. De stammen R'uveu [Ruben] en Gad en de eerste helft van de stam M'nashe [Manasse] hadden reeds het grondgebied ontvangen dat Moshe, de dienaar van de Eeuwige, hun ten oosten van de Jordaan had toegewezen. Het liep vanaf de stad Aro'er aan de rand van het Ar'nondal, beter gezegd, vanaf de stad die in het dal zelf ligt, tot aan het land van de Amonieten en omvatte de hele hoogvlakte van Medeva en Divon, met alle steden van koning Sichon van de Emorieten, die in Chesh'bon heerste. Verder omvatte het Gil'ad en de gebieden Geshur en Ma'acha, het hele Cher'mongebirge en heel Bashan tot aan Sal'cha; kortom, het hele rijk van koning Og uit Bashan, die in Ash'tarot en Ed're'i heerste en nog van de Refaïeten afstamde!”* (יהושע Y'hoshua [Jozua] 13:7-12a, NBV). **Surinaams:** *“Sorgu wawan taki yu fringi a lot fu prati en gi*

Israel, leki fa Mi komanderi yu. Yu mus prati en gi den neigi lo di tan abra nanga a tra afu lo fu Manase. A lo fu Ruben, a di fu Gad nanga a afu lo fu Manase ben kisi wan kontren fu densrefi. Moses, a knekti fu Masra, ben gi den a kontren dati na a oostsei fu a Yordanliba. Dati ben de a kontren fu a foto Arower na sei a Arnonliba, a ben e waka mindrisei fu a Arnonliba, a heri hei kontren fu Medeba go miti Dibon, ala den foto fu Sikon, a kownu fu den Amoritisma, di ben e libi na Hesbon, te go miti a kontren fu den Amonitisma. Moro fara Gilead, a kontren fu den Gesuritisma nanga den Maakatitisma, a heri Hermonbergi nanga heri Basan, go te na Salka. Sosrefi a heri kondre fu kownu Og fu Basan, di ben e tiri Astarot nanga Edrei. Og ben de a laste fu den Refaitisma!” In de Hebreeuwse grondtekst staat in vers 11 dus niet zoals in hoofdstuk 12, vers 5: *ad-g’bul haG’shuri v’haMa’achati* [tot aan de gebieden van de Gesurieten en de Maächatieten], maar: *ug’bul haG’shuri v’haMa’achati* [én de gebieden van de Gesurieten en de Maächatieten]. Het woordje ‘en’ betekent dus ‘inclusief’.

Ook Geshur en Ma’acha in de Golanhoogten werden door Y’hoshua [Jozua], de zoon van Nun, nu evenals de Bashan-regio en het Hermongebergte definitief aan de oostelijke helft van de stam M’nashe [Manasse] toebedeeld en maakten daarmee deel uit van Israël. Sindsdien woonden de Israëlieten ook in de Golanhoogten. Toch in tegenstelling tot de Emorieten en andere heidense volken werden de Gesurieten en Maächatieten door hen niet uitgeroeid en ook niet verdreven, maar mochten in hun midden blijven wonen zoals blijkt uit het volgende vers: *“Moshe had de Emorieten verslagen en uitgeroeid. Maar Israël roeide de Geshuri [Gesurieten] en de Ma’achati [Maächatieten] niet uit, zodat deze volken in hun midden bleven wonen, tot op de dag van vandaag!”* (יהושע Y’hoshua [Jozua] 13:12b-13, NBV). Het Boek: *“Het volk Israël had de Gesurieten en de Maächatieten niet verdreven, zodat zij tot op de dag van vandaag temidden van de Israëlieten wonen!”* **Surinaams:** *“Moses ben wini a folku dati èn yagi den gwe. Ma den Israelitisma no ben man yagi den Gesuritisma nanga den Maakatitisma gwe fu den tanpresi. Dat’ meki den folku dati e libi mindri den Israelitisma te tide!”* Nadat Geshur en Ma’acha werden opgenomen in het erfdeel van Oost-M’nashe, vond er een vermenging plaats met de Israëlieten en een groot deel van de Geshuri [Gesurieten] en Ma’achati [Maächatieten] integreerden en assimileerden zich en gingen op in de Israëlitische samenleving. Wie waren de Geshuri [Gesurieten] en de Ma’achati [Maächatieten] eigenlijk? Waarom werden zij door de Israëlieten anders behandeld dan de Kanaänietische volken?

Het koninkrijk Ma’acha [Maächa]

Maächa, in het Hebreeuws **מעכא** Ma’acha, was een klein koninkrijk ten oosten van de Boven-Jordaan en het Meer van Galilea tot aan de westelijke grens van Bashan [Basan]. De inwoners werden Maächatieten genoemd, in het Hebreeuws **מעכתי** Ma’achati. Ma’acha was in het noordelijke deel van de Golanhoogten gelegen en grensde in het zuiden aan Geshur [Gesur]. Het liep van de zuidelijke hellingen van het Hermongebergte tot aan het Hula-bekken en van de rivier de Jordaan oostwaarts tot aan de rand van de Syrische woestijn.

In de 12^e eeuw v.G.T. werden zowel de Maächatieten alsook de Gesurieten onderworpen door Y’hoshua [Jozua] en hun gebieden toegevoegd aan het grondgebied van Oost-Manasse. Zij werden echter niet verdreven, maar ingelijfd, en mochten blijven wonen temidden van hun nieuwe burens. Waarom? Waarschijnlijk omdat de Israëlieten ze als verre familie beschouwden. Zowel de Gesurieten alsook de Maächatieten behoorden immers tot de nakomelingen van Aram, de zoon van Shem [Sem], de zoon van Noach. Aram was een broer van Ar’pach’shad [Arpachsad], de grootvader van Ever [Heber], van wie de Hebreeën afstammen (**בראשית** B’reshit [Genesis] 10:21-24). Enkele hoofdstukken verder is Ma’acha [Maächa] een zoon van Nachor [Nahor], de broer van Av’raham [Abraham]: *“Enige tijd later ontving Av’raham [Abraham] het bericht dat ook Mil’ka [Milka], de vrouw van zijn broer Nachor, zonen had gekregen: Utz [Us] als eerste, en verder Buz, Q’mu’el [Kemuël], de vader van Aram, Kesed, Chazo, Pil’dash [Pildas], Yid’laf [Jidlaf] en B’tu’el [Betuël]. B’tu’el was het die Riv’qa [Rebekka] verwekte. Deze acht zonen baarde Mil’ka aan Av’rahams broer Nachor. Ook zijn bijvrouw, die R’uma [Reüma] heette, bracht kinderen ter wereld: Tevach [Tebach], Gacham, Tachash [Tachas] en Ma’acha [Maächa]!”* (**בראשית** B’reshit [Genesis] 22:20-24, NBV). **Surinaams:** *“Baka wan pisten*

Abraham kisi a boskopu taki en brada Nakor srefi tron p'pa tu. En frow Milka ben kisi wantu manpikin gi en. A fosiwan ben nen Us. Dan yu ben e kisi Bus nanga Kemuel. Kemuel ben de a p'pa fu Aram. Moro fara yu ben abi Kesed, Haso, Pildas, Yidlaf nanga Betuel. Betuel ben de a p'pa fu Rebeka. Disi na den aiti manpikin di Milka kisi gi Nakor, a brada fu Abraham. Nakor ben abi ete wan uma di ben nen Reuma. Reuma ben kisi fo manpikin: Tebak, Gakam, Takas nanga Maaka!" Ma'acha was dus een oom van Riv'qa [Rebekka], de vrouw van Yitz'chaq [Isaäk].

De Ma'achati [Maächatieten], de nakomelingen van Ma'acha, waren dus inderdaad aan de Israëlieten verwant, hetgeen niet gezegd kan worden van de Emorieten, en zeker niet van de Refaïeten. Vandaar het verschil in de houding van Israël jegens hen en de andere volken in deze regio. Toch het bloed kruipt waar het niet gaan kan, luidt een oude gezegde, want een directe bloedverwantschap geeft uiteindelijk de doorslag tegenover een familieband in verre graad. Vandaar dat de Aramese Maächatieten in de 10^e eeuw v.G.T. in de oorlog tegen Israël partij trokken voor de Amonieten, de nakomelingen van Lot, die een zoon was van Av'rahams broer Charan [Haran], en samen met hun Aramese broeders uit Rechov, Tzova en Ish-Tov tegen het leger van David ten strijde trokken.

Het overgebleven deel van de Maächatieten, dat niet geassimileerd was, behield temidden van Israël blijkbaar een zekere autonomie in de vorm van een klein koninkrijk, waarschijnlijk als een vazalstaat van Israël, zoals klaarblijkelijk ook met de Gesurieten het geval was. De koning van Ma'acha maakte een grote fout, zich uit geldzucht door de Amonieten te laten inhuren voor hun oorlog tegen de Israëlieten, wiens vazal hij eigenlijk was. Chanun, de koning van Amon, liet zich na de dood van zijn vader door zijn raadsheren aanpraten, dat David zijn afgezanten niet gestuurd had om hem zijn deelneming te betuigen, maar om hem te bespioneren, hetgeen natuurlijk niet waar was. Daarop liet hij hen oppakken, liet één kant van hun baard afscheren en de onderkant van hun kleren tot boven hun billen afknippen en stuurde hen halfnaakt terug. De mannen schaamden zich natuurlijk enorm en koning David was laaiend over de beledigende behandeling, die zijn gezanten moesten ondergaan. Chanun begreep blijkbaar heel goed dat hij daarmee de woede van David had opgewekt, maar hij wist ook maar al te goed, dat zijn eigen leger niet opgewassen was tegen de geoefende stormtroepen van Israël en daarom zocht hij hulp bij diverse naburige Aramese koninkrijken.

In שמואל ב [2 Samuël] 10:6 lezen wij hierover *"De Amonieten beseften dat ze zich bij David onmogelijk hadden gemaakt. Daarom wierven ze huurlingen: twintigduizend man voetvolk bij de Arameeërs van Rechov [Rechob] en Tzova [Soba], duizend man bij de koning van Ma'acha [Maächa] en nog een twaalfduizend bij Ish-Tov [Is-Tob]!"* (NBV). **Surinaams:** *"Den Amonitisma ben kon ferstan tak' a sani di den du no ben switi srefsrefi na David. Dat' meki den seni yuru tutenti dusun srudati fu den Arameesma fu Bet-Rekob nanga Soba. Fu a kownu fu Maaka, den yuru wan dusun srudati nanga fu Tob twarfus dusun srudati!"* Het kleine aantal troepen dat de Maächatieten leverden, vergeleken met die van de andere bondgenoten, kan duiden op de kleine omvang van het koninkrijk Ma'acha. Toch niet alleen voetsoldaten werden ingehuurd, maar ook bemande strijdagens: *"Daarom stuurden Chanun en de Amonieten duizend talent zilver naar de Arameeërs van Naharayim, Ma'acha en Tzova om strijdagens en wagenmenners te huren. Ze huurden tweeëndertigduizend strijdagens en verzekerden zich van de hulp van de koning van Ma'acha en zijn leger!"* (דברי הימים א [1 Kronieken] 19:6-7, NBV). **Surinaams:** *"Den Amonitisma ben kon ferstan tak' a sani di den du no ben switi srefsrefi na David. Ne Hanun nanga den Amonitisma seni dritenti dusun kilo solfru gi den Arameesma fu Naharaim, Aram-Maaka nanga Soba, fu yuru fetiwagi nanga srudati di e tyari den wagi dati. Den yuru dritenti-na-tu dusun fetiwagi, sosrefi a kownu fu Maaka nanga a legre fu en. Di a legre disi doro den meki den kampu na Medeba. Den Amonitisrudati srefi hari kmoto fu den tanpresi èn bondru densrefi gi a feti!"* Naharayim [Naharaïm] was de streek waar Av'raham [Abraham] vandaan kwam en waar de aartsvaders hun vrouwen zochten om mee te trouwen. In het boek Genesis worden de namen Aram-Naharayim, Paddan-Aram en Charan [Haran] min of meer uitwisselbaar gebruikt. Rechov [Rechob] lag in het noorden van de Libanon, ten westen van Tel Dan, op de weg naar Chamat [Hama]. De Aramese bewoners van deze stad waren nauw met de Arameeërs van Tzova [Soba] vervonden. Tzova [Soba] was een Aramees koninkrijk, dat zich uitstreckte van de Beqa'a-vallei langs de oostkant van het Anti-Libanongebied tot aan Chamat [Hama] in het noorden en Damascus in het zuiden. Ish-Tov was een Aramees koninkrijk ten oosten van Edr'e'i, het huidige Dara'a in Zuid-Syrië.

“Toen dit David ter ore kwam, stuurde hij Yoav [Joab] met zijn keurtroepen naar Raba. De Amonieten rukten uit en stelden zich in slagorde op voor de poort. De Arameeërs van Tzova en Rechov en de mannen van Ish-Tov en Ma'acha betrokken stellingen elders in het veld. Yoav, die zag dat hij op twee fronten werd bedreigd, koos de allerbeste soldaten van Israël uit en stelde deze op tegen de Arameeërs. De rest van de soldaten plaatste hij onder bevel van zijn broer Avishai en stelde hij op tegen de Amonieten. Daarbij zei hij: Als de Arameeërs sterker blijken dan ik, kom jij mij te hulp, en als de Amonieten sterker blijken dan jij, zal ik jou helpen. Wees sterk! Laten we onze krachten bundelen omwille van ons volk en de steden van onze G'd; de Eeuwige zal doen wat Hij het beste vindt. Zodra Yoav met zijn soldaten de aanval opende, sloegen de Arameeërs op de vlucht. Toen de Amonieten zagen dat de Arameeërs waren gevlucht, maakten ze zich voor Avishai uit de voeten en trokken ze zich terug in de stad. Yoav staakte de strijd tegen Amon en ging terug naar Yerushalayim [Jeruzalem]. De Arameeërs beseften dat ze door Israël verslagen waren en zochten versterking. Hadad'ezer deed een beroep op de Arameeërs die aan de overkant van de Eufraat woonden, en liet ze naar Chelam oprukken onder aanvoering van zijn opperbevelhebber Shovach [Sobach]. Toen David hiervan hoorde, verzamelde hij alle troepen van Israël en trok de Jordaan over naar Chelam. De Arameeërs stelden zich tegenover David op en vielen hem aan. De Israëlieten joegen hen op de vlucht, en David doodde zevenhonderd Aramese wagenmenners en veertigduizend ruiters. Ook opperbevelhebber Shovach werd door hem getroffen en gedood. De vazallen van Hadad'ezer moesten zich bij hun nederlaag neerleggen. Ze sloten vrede met Israël en onderwierpen zich. De Arameeërs waagden het voortaan niet meer om de Amonieten te hulp te komen!” (שמואל ב' [2 Samuël] 10:7-19).

Surinaams: “Di David kisi dati fu yere, a seni Yoab nanga a heri legre fu den dyadya fetiman go feti nanga den. Den Amonitisrudati ben hari go seti densrefi fesi a bigi doro fu a foto fu den. Den Arameesrudati fu Soba nanga Rekob, nanga den di fu Tob nanga Maaka, ben seti densrefi ini a wei. Ma Yoab ben kon si tak' a feyanti ben kan kon na den tapu fu fes'sei nanga fu bakasei. Ne a piki den moro bun srudati puru na ini a legre fu den dyadya fetiman fu Israel, dan a poti den fu feti nanga den Arameesrudati. Den trawan a poti ondro a tiri fu en brada Abisai. Den dati bo feti nanga den Amonitisrudati. Dan Yoab taigi en taki: Efu den Arameesrudati tranga moro mi, yu mus kon yepi mi. Ma efu den Amonitisrudati tranga moro yu, dan mi o kon yepi yu. Kon meki wi teki dek'ati èn feti leki dyadya fetiman gi wi pipel èn gi den foto fu wi Gado. Masra o du san A feni bun. Dan Yoab nanga den srudati di ben de nanga en, hari go feti nanga den Arameesrudati èn den Arameesrudati lon gi en. Di den Amonitisrudati si tak' den Arameesrudati lon, densrefi lon gi Abisai èn den hari go baka ini a foto fu den. Baka dati Yoab tapu a feti nanga den Amonitisma, dan a drai go baka na Yerusalem. Di den Arameesma si tak' den lasi a feti nanga Israel, den bondru densrefi baka. Dan Kownu Hadadeser seni kari den Arameesma di ben e libi na a tra sei fu a Euftratliba. Dan den Arameesma disi kon na Helam, ondro a tiri fu Sofa, a edeman fu a legre fu Hadadeser. Di David kisi a sani dati fu yere, a meki ala den srudati fu Israel kon na wan. Den koti a Yordanliba abra go na Helam. Den Arameesrudati seti densrefi èn den begin feti nanga David. Ma den Arameesrudati ben abi fu lon gi den di fu Israel, èn David kiri seibi hondro fu den asi fu den di ben e hari den fetiwagi, nanga fotenti dusun srudati di ben e sidon tapu asi. A gi Sobak sowan hebi mankeri tak' a dede drape. Ala den kownu, di ben de knekti fu Hadadeser, ben kon ferstan tak' den lasi a feti nanga Israel. Ne den tapu a feti, èn den saka densrefi gi Israel. Den Arameesma no ben prefuru moro fu go yepi den Amonitisma!”

De Aramese koningen, waaronder dus ook de koning van Ma'acha, zagen in, dat hun nederlaag een feit was, gaven zich over aan Israël en onderwierpen zich aan koning David. Daarmee was het afgelopen met de autonome status van Ma'acha, en werd dit gebied in de noordelijke helft van de Golanhoogten weer een integraal onderdeel van Israël. Daarna wordt Ma'acha in de Bijbel niet meer genoemd.

Het koninkrijk Geshur [Gesur]

Gesur, in het Hebreeuws גֶּשׁוּר Geshur, was een koninkrijk in de oude Levant, gelegen in de zuidelijke Golanhoogvlakten en wordt geïdentificeerd met het gebied dat zich uitstrekt langs de oostelijke oever van de Boven-Jordaan en het Meer van Galilea, de noordelijke oever van de rivier de Yar'muk [Jarmuk], de zuidelijke grens van Ma'acha en de westelijke grens van Bashan

[Basan]. De natuurlijke oostelijke grens van Geshur wordt gevormd door de rivier de Allan, die de Golan scheidt van de Bashan. De hoofdstad van Geshur was vermoedelijk Beit Tzaida [Betsaïda] aan de noordoever van Yam Kineret [het Meer van Galilea]. In 1971 werd op de Golanhoogten een Kibbutz Geshur gesticht, die vernoemd is naar het historische koninkrijk, dat in dezelfde regio lag.

Gezien het feit, dat de Gesuriëten evenals de Maächatiëten na de verovering van deze beide landen door de Israëliëten niet verdreven werden, maar temidden van hen op het grondgebied van de halve stam M'nashe [Manasse] mochten blijven wonen, was er ook onder hen sprake van een grootschalige assimilatie. Degenen van hen, die niet geassimileerd waren, behielden evenals hun noorderburen als een vazalstaat van Israël een zekere autonomie in de vorm van een klein onbeduidend koninkrijk, dat echter wel een belangrijke rol speelde in het leven van David zoals we straks zullen zien.

Twee volken met dezelfde naam?

Voordat ik verder ga wil ik er wel op wijzen, dat er ten opzichte van de G'shuri [Gesuriëten] als volk nogal enige verwarring bestaat omdat de Bijbel het over twee groepen met dezelfde naam heeft: de noordelijke Gesuriëten in de Golanhoogten en de zuidelijke Gesuriëten in de Negev. In beide gevallen staat in de Hebreeuwse grondtekst dezelfde naam: גִּשּׁוּרִי G'shuri.

De zuidelijke Gesuriëten worden in יְהוֹשֻׁעַ Y'hoshua [Jozua] 13:1-3 in één adem met de Filistijnen genoemd: *"Y'hoshua [Jozua] was erg oud geworden. De Eeuwige zei tegen hem: Je bent nu erg oud geworden, maar toch moet een groot deel van het land nog veroverd worden. Het gaat om de volgende gebieden: De streek waar de Filistijnen en de Gesuriëten wonen. Dit gebied wordt bij Kanaän gerekend en strekt zich uit van Shichor [Sichor], het beekdal aan de grens met Egypte, tot aan Eq'ron [Ekron] in het noorden. Hieronder vallen de steden 'Aza [Gaza], Ash'dod [Asdod], Ash'qelon [Askelon], Gat en Eq'ron [Ekron], waarover de vijf stadsvorsten van de Filistijnen regeren, evenals het gebied van de Awwieten in het zuiden!"* (Groot Nieuws Bijbel). **Surinaams:** *"Di Yosua ben kon grani srefsrefi kba, Masra taigi en taki: Yu kon grani, ma furu presi de ete di un mus teki abra. Disi na den kontren di un mus teki abra ete: a heri kontren fu den Filistijnsma nanga den Gesuritisma. Dati na a kontren fu a krika Sikor na a oostsei fu Egipte, go te na a kontren fu Ekron na noordsei. A heri pisi dati na fu Kanaan tu. Na feifi kownu fu den Filistijnsma e tiri a kontren drape: a di fu a foto Gasa, a di fu a foto Asdod, a di fu a foto Askelon, a di fu a foto Gat nanga a di fu a foto Ekron. A kontren fu den Awitisma, na zuidsei fu den Filistijnsma un mus teki abra ete!"*

Volgens deze tekst waren de Filistijnen en de Gesuriëten blijkbaar burenen van elkaar, want zij woonden in dezelfde streek. Dat blijkt ook uit שְׁמוּאֵל Sh'mu'el alef [1 Samuël] 27:7-8, waar David regelmatig invallen uitvoerde in het gebied van de Gesuriëten ten zuiden van Filistea terwijl hij zich voor Sha'ul [Saul] in Tziq'lag [Siklag] schuilhield: *"In de tijd dat David en zijn mannen op Filistijns grondgebied woonden, een jaar en vier maanden om precies te zijn, trokken ze er geregeld op uit om de stammen te overvallen die woonden in het gebied van Telam tot aan Shur [Sur], waar Egypte begint: nu eens de Gesuriëten, dan weer de Girziëten of de Amalekiëten!"* **Surinaams:** *"David tan wan yari nanga fo mun ini a kondre fu den Filistijnsma. A pisten dati, David nanga den man fu en ben e broko go tapu den Gesuritisma, den Gisritisma nanga den Amoritisma dorodoro. Na den sma dati ben e libi ini a kontren fu Telam go te na Sur, pe a kondre Egipte e begin!"*

Geleerden zijn het oneens over de oorsprong van deze Gesuriëten. Sommigen geloven dat ze één volk waren en dat een deel van hen vanuit de Golan naar het zuiden getrokken was om zich daar te vestigen. Anderen zeggen, dat het om twee totaal verschillende volken gaat en dat de zuidelijke Gesuriëten derhalve niet van de Arameeërs afstamden, maar van de Hurriëten, en weer anderen beweren dat ze van de Hettieten afstamden. Of hun roots nu bij de Hurriëten of de Hettieten liggen is voor mij niet zo relevant, maar dat de zuidelijke Gesuriëten niets met hun noordelijke naamgenoten te maken hebben is mij wel duidelijk gezien het feit, dat "van Telam" in vers 8 gebaseerd is op de Septuaginta, terwijl er in de Hebreeuwse tekst מעֹלָם m'olam staat, hetgeen "van oudsher" betekent. De NBG-vertaling geeft dit vers op de juiste wijze weer: *"David nu en zijn mannen trokken uit en deden overvallen op de Gesuriëten, de Gizriëten en de Amalekiëten; want dezen zijn de bewoners van het land van oudsher, in de richting van Sur tot*

aan het land Egypte!” alsook Het Boek: “David en zijn mannen overvielen in die periode de Gesurieten, de Gizrieten en de Amalekieten; volken die sinds het grijze verleden bij Sur langs de weg naar Egypte woonden!” Als de G’shuri [Gesurieten] al van oudsher het grensgebied van de Negev en de Sinai rondom Shur bewoonden, kunnen ze onmogelijk met de bewoners van de Golan in verband gebracht worden. Ik denk derhalve, dat we de overeenkomsten tussen deze beide volken niet zozeer in een biologische verwantschap moeten zoeken, maar eerder in de taalkundige betekenis van de gemeenschappelijke naam גִּשּׁוּרִי G’shuri, want de naam van het land גִּשּׁוּר Geshur is namelijk afgeleid van גִּשְׁר Gesher, het Hebreeuwse woord voor ‘brug’. Het woord גִּשְׁר gisher betekent overbruggen, גִּשּׁוּר gashur betekent overbrugd en גִּשּׁוּר Gishur is een overbrugging. Omdat de G’shuri [Gesurieten] zowel in de Golan alsook in de Negev de grensregio tussen twee gebieden bewoonden, vormden zij als het ware overbruggingen en in zoverre is hun naam G’shuri in beide gevallen zeer toepasselijk. In het volgende hoofdstuk is dit zeer zeker het geval.

Ma’acha, de dochter van Tal’mal, de koning van Geshur

In de ijzertijd was Geshur een Aramees koninkrijkje, dat betrekkingen onderhield met het hof van koning David, die volgens de Bijbelse chronologie van 1010 v.G.T. tot 970 v.G.T. veertig jaar regeerde, waarvan zeven jaar over Yehuda [Juda] vanuit Chev’ron [Hebron] en 33 jaar over het Verenigd Koninkrijk Israël vanuit Yerushalayim [Jeruzalem]. Nadat hij koning over Juda was geworden, trouwde David met Ma’acha [Maächa], een Geshuri-prinses. Davids huwelijk met de dochter van koning Talmai van Geshur bracht een dynastieke alliantie tussen beide koninkrijken tot stand. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren: zijn derde zoon Av’shalom [Absalom] en diens zusje Tamar.

Uit de beide verslagen in de Hebreeuwse Bijbel over de geboorte van Av’shalom blijkt, dat Geshur in die tijd inderdaad nog wel een zelfstandig koninkrijk was, of Tal’mal, de vader van prinses Ma’acha, slechts de koning was van een stadstaat of van een groter koninkrijk dat de hele Golan omvatte, blijft onduidelijk: “David kreeg in Chev’ron [Hebron] zes zonen: de oudste was Am’non [Amnon], een zoon van Achinoam uit Yiz’r’el [Jizreël]; de tweede was Kil’av [Kileab], een zoon van Avigayil [Abigail], de vroegere vrouw van Nabal [Nabal] uit Kar’mel [Karmel]; de derde was Av’shalom [Absalom], een zoon van Ma’acha [Maächa], die een dochter was van koning Tal’mal [Talmai] van Geshur [Gesur]; de vierde was Adoniya [Adonia], een zoon van Chagit [Chaggit]; de vijfde was Sh’fat’ya [Sefatja], een zoon van Avital [Abital]; en de zesde was Yit’r’am [Jitream], een zoon van Davids vrouw Eg’la [Egla]. Dat waren de zonen die David in Chev’ron [Hebron] kreeg!” (בְּיִזְרְעֵל Sh’mu’el bet [2 Samuël] 3:2-5, NBV) **Surinaams:** “David meki siksi manpikin na Hebron: A fosiwan ben de Amnon, di a kisi nanga Akinoam fu Yisreel. A di fu tu ben de Kileab, di a kisi nanga Abigail, a uma di ben libi fosi nanga Nabal fu Karmel. A di fu dri ben de Absalom, di a kisi nanga Maaka, a umapikin fu Talmai, a kownu fu Gesur. A di fu fo ben de Adonia, di a kisi nanga Hagit. A di fu feifi ben de Sefatya, di a kisi nanga Abital. A di fu siksi ben de Yitream, di a kisi nanga Egla. Egla ben de wan fu den tra uma fu David. Na den manpikin disi David meki na Hebron!” en: “Dat zijn de zonen die David in Chev’ron [Hebron] kreeg: de oudste was Am’non [Amnon], een zoon van Achinoam uit Yiz’r’el [Jizreël]; de tweede was Daniyel [Daniël], een zoon van Avigayil [Abigail] uit Kar’mel [Karmel]; de derde was Av’shalom [Absalom], een zoon van Ma’acha [Maächa], die een dochter was van koning Tal’mal [Talmai] van Geshur [Gesur]; de vierde was Adoniya [Adonia], een zoon van Chagit [Chaggit]; de vijfde was Sh’fat’ya [Sefatja], een zoon van Avital [Abital]; de zesde was Yit’r’am [Jitream], een zoon van zijn vrouw Eg’la [Egla]. Zes zonen kreeg hij in Chev’ron [Hebron], waar hij zeven jaar en zes maanden regeerde!” (אֵלֶּם Div’rei haYamim alef [1 Kronieken] 3:1-4, NBV). **Surinaams:** “Disi na den manpikin fu David, di a kisi na Hebron: A fosiwan ben de Amnon, en m’ma ben de Akinoam fu a Yisreel. A di fu tu ben de Danyel, en m’ma ben de Abigail fu Karmel. A di fu dri ben de Absalom, en m’ma ben de Maaka. Maaka ben de a umapikin fu kownu Talmai fu Gesur. A di fu fo ben de Adonia, en m’ma ben de Hagit. A di fu feifi ben de Sefatya, en m’ma ben de Abital. A di fu siksi ben de Yitream. David ben meki en nanga en uma Egla. Na den siksi manpikin disi David kisi na Hebron, a foto pe a ben de seibi yari nanga siksi mun na makti. Na Yerusalem a ben de dritenti-na-dri yari na makti!”

Av'shaloms vlucht naar Geshur

Tamar, de dochter van koning David en de Geshuri-prinses Ma'acha, schijnt een bijzonder mooi meisje geweest te zijn, en haar schoonheid bleef niet onopgemerkt bij haar oudere halfbroer, de kroonprins Am'nón, die smoorverliefd op haar was. In **שמואל ב** Sh'mu'el bet [2 Samuël] 13:1-2 lezen we hierover: *"Enige tijd later gebeurde het volgende: Av'shalom [Absalom], een zoon van David, had een zuster die Tamar heette. Ze was heel mooi. Am'nón, de oudste zoon van David, werd verliefd op haar. Maar omdat ze als jong meisje onder streng toezicht stond, zag hij geen kans om haar te benaderen. Hij werd bijna ziek van verlangen naar zijn halfzuster!"* **Surinaams:** *"Baka wan pisten a sani disi kon psa. Absalom, wan den manpikin fu David, ben abi wan moi sisa di ben nen Tamar. Amnon, wan fu den tra manpikin fu David, ben kon firi lobi gi en. A sani disi ben e dangra Amnon srefsrefi taki a ben e firi siki srefi. Ma a no ben man doro na Tamar bika noiti ete Tamar ben sribi nanga wan man, so den ben e hori spesrutu ai na en tapu!"* Na een tijd kon hij zich niet langer beheersen en wist haar via een list te overweldigen. In vers 14 lezen wij, dat hij haar onteerde en verkrachtte.

Toen dit David ter ore kwam, werd hij weliswaar woedend, maar voor de rest deed hij er niets mee en liet zijn zoon en troonopvolger ongestraft. Tamar's volle broer Av'shalom daarentegen haatte zijn halfbroer vanaf deze dag en liet het er niet bij zitten. Hij wachtte twee jaar, en op een onverwacht moment liet hij de verkrachter van zijn zus vermoorden. David werd overmand door woede en verdriet, maar Yonadav, de zoon van David's broer Shima, nam het voor Av'shalom op en zei in vers 32: *"Vanaf de dag dat Am'nón zijn zuster Tamar had onteerd, beschouwde Av'shalom het immers als zijn plicht om hem te doden!"* **Surinaams:** *"Bika sensi a dei di Amnon sribi nanga tranga nanga Tamar, Absalom ben si en leki en plekti fu kiri en!"* Wat hij daarmee wilde zeggen was, dat zijn neef Av'shalom naar algemeen gebruikelijke Oosterse maatstaven geen moord had begaan, maar voldaan had aan zijn ereplicht als broer. David dacht daar echter anders over, want hij hield van zijn zoon Am'nón.

Na de moord op zijn halfbroer Am'nón vluchtte Av'shalom naar het paleis van zijn grootvader in het koninkrijk Geshur, het geboorteland van zijn moeder: *"Ondertussen vond Av'shalom [Absalom] een veilig heenkomen bij Tal'mai [Talmai], de zoon van Amichur [Ammichur], de koning van Geshur [Gesur], terwijl David bleef rouwen om zijn zoon!"* (**שמואל ב**) Sh'mu'el bet [2 Samuël] 13:37, NBV). **Surinaams:** *"A pisten dati Absalom ben lowe go na kownu Talmai fu Gesur. Talmai ben de wan manpikin fu Amikur. Ma David ben de na low fu Amnon sensi a dei di a kisi a dedeboskupu!"* Archeologen zijn het er over het algemeen met elkaar over eens dat de hoofdstad van het koninkrijk Geshur zich in et-Tell bevond, een opgravingplaats die door sommigen wordt geïdentificeerd met de stad Beit Tzaida [Bethsaïda], bekend uit het Nieuwe Testament, en daarom op Israëliëse plattegronden vaak als **תל בית צידה** Tel Beit Tzaida aangegeven wordt, hetgeen echter omstreden is. Ik zal daar de volgende keer nader op ingaan. Feit is in elk geval, dat de site van et-Tell met gemak de grootste en sterkste stad ten oosten van de Jordaanvallei moet zijn geweest in de tijd van David. Opgravingen brachten resten aan het licht, die aangeven dat deze stad in de 10e eeuw v.G.T. werd gesticht, dus in de Bijbelse periode, en blijkbaar toebehoorde aan het Koninkrijk Geshur. De eerste opgravingen in het gebied werden in 1987 uitgevoerd door het Golan Research Institute. Et-Tell werd zowel tijdens de Bronstijd alsook de IJzertijd bewoond en ligt ca. 1,5 km ten noorden van het Meer van Galilea en ten oosten van de Jordaanmonding.

Deze versterkte rijke stad wordt door vrijwel alle onderzoekers geassocieerd met de Bijbelse G'shuri [Gesurieten]. Vanwege de omvang van de stad met een dubbele stadsmuur van wel zes meter dik en indrukwekkende vestingwerken alsook de betekenis van de vondsten wordt door velen aangenomen dat et-Tell de hoofdstad was van het koninkrijk Geshur. Er werd een groot gebouw uit de IJzertijd II blootgelegd en er werden veel scherven aardewerk gevonden. De meest indrukwekkende archeologische vondst was o.a. een structuur, die een groep van twintig archeologen onder leiding van Rami Arav in Stratum V ontdekte en die als een stadspoort, daterend uit de 8e eeuw v.G.T. geïdentificeerd werd. Vanaf 2024 hebben archeologen ook de noordwestelijke kamermuur van de Gesuritische stadspoort van Stratum VI gevonden, die uit de 11e-10e eeuw v.G.T. dateert. Het belangrijkste was in elk geval de vondst van de stadspoort uit de Bijbelse periode met een buitenste en een binnenste poort, de laatste met vier kamers en een verhoging of een spreekgestoelte voor de binnenste poort. Het is de grootste en meest

complete stadspoort in het Midden-Oosten. Volgens deze vondsten was de vindplaats et-Tell derhalve een versterkte stad met een wal, een muur en een grote poort, geflankeerd door twee torens. Vlakbij de poort, aan de buitenkant, bevond zich een cultusplatform met daarop een basaltsteen, versierd met de afbeelding van een god met een stierenkop, die mogelijk de Aramese god Hadad voorstelt. Verder werden bij deze offerplaats fragmenten van een bekken, offervaten, een altaar en botten van geofferde dieren gevonden alsook versierde steles en inscripties ter ere van de opdracht. Deze vondsten onthullen de religieuze praktijken van de Gesurieten en bewijzen dat et-Tell en dus ook Geshur cultureel en religieus zeer divers was met sterke invloeden van naburige landen en volken. Hun religieuze eredienst lijkt te zijn gecentreerd rond de aanbidding van de maangod in de vorm van een stier, die gebruikelijk was in het zuiden van Aram, terwijl een Egyptische invloed te zien is in hun kunst en amuletten. De stierenstele van de stadspoort is alternatief geïnterpreteerd als een symbool van de oppergod Hadad, verantwoordelijk voor de regenval; de maangod, die de zwelling van de rivieren veroorzaakte; of een combinatie van beide. De invloed van de Israëlitische religie kan worden gezien in eetgewoonten en de selectie van offerdieren.

Gezien het feit, dat de vindplaats et-Tell, die doorgaans ook Tel Beit Tzaida wordt genoemd, door de meeste archeologen als de hoofdstad van het koninkrijk Geshur wordt gezien, kunnen we ervan uitgaan, dat zich daarin ook het paleis van koning Tal'mai bevond, waar zijn kleinzoon Av'shalom [Absalom] verbleef.

Av'shaloms terugkeer uit Geshur

“Toen Av'shalom drie jaar in Geshur woonde, waar hij een veilig heenkomen gevonden had, vatte koning David het plan op om tegen Av'shalom ten strijde te trekken, want de rouw over de dood van Am'non was voorbij!” (שמואל ב' Sh'mu'el bet [2 Samuël] 13:38-39, NBV). **Surinaams:** *“Absalom ben lowe go na Gesur. A tan dri yari drape. Ma di David kba low gi Amnon, a ben de fayafaya fu hari go feti nanga Absalom!”* Het was Yoav [Joab], de legeraanvoerder en neef van David, niet ontgaan, dat de koning zijn zoon vijandig gezind was en probeerde hem via een list op andere gedachten te brengen en hem milder te stemmen, om daarmee een verzoening tussen vader en zoon tot stand te brengen, hetgeen hem tot op zekere hoogte lukte: *“De koning zei tegen Yoav: Goed dan, ik zal doen waar u op aanstuurt. U kunt mijn zoon Av'shalom terughalen. Yoav knielde, boog diep voorover en zei: ik dank u, mijn heer en koning, dat u mij goedgezind bent en mijn verzoek inwilligt. Daarop vertrok hij naar Geshur [Gesur] en haalde Av'shalom [Absalom] terug naar Yerushalayim [Jeruzalem]. Toen zei de koning: Laat hij rechtstreeks naar zijn huis gaan, want ontvangen zal ik hem niet!”* (שמואל ב' Sh'mu'el bet [2 Samuël] 14:21-24, NBV). **Surinaams:** *“Dan kownu David seni kari Yoab èn a taigi en taki: Yere, mi o du san yu wani. Yu kan go teki mi boi Absalom tyari kon baka. Ne Yoab kindi èn a boigi dipi gi kownu. Dan a taigi en taki: Gado sa blesi yu masra, mi kownu. Mi si taki yu abi prisiri nanga mi ete, fu di yu du san mi aksi yu. Baka dati Yoab opo, dan a go na a kondre Gesur go teki Absalom tyari kon baka na Yerusalem. Ma kownu ben komanderi Yoab taki: Yu mus tyari Absalom go na en eigi oso, mi no wani a kon pe mi de. Dat' meki Absalom go na en eigi oso, a no go pe kownu ben de!”*

Zo keerde Av'shalom na drie jaar uit Geshur terug naar huis, maar bij zijn terugkomst werd hij niet uitgenodigd om zijn vader David te ontmoeten. Toen hij na twee volle jaren nog steeds niet door de koning werd ontvangen, ontbood hij Yoav, de zoon van Tz'ruya [Zeruja], en zei tegen hem: *“Ik heb u laten roepen om u te vragen naar de koning te gaan en hem uit mijn naam te zeggen: Waarom ben ik eigenlijk uit Geshur [Gesur] teruggekomen? Het was beter geweest als ik daar was gebleven. Ik wil nu dat u mij ontvangt. Als mij iets te verwijten valt, laat me dan ter dood brengen. Yoav [Joab] ging naar de koning en vertelde het hem. Toen liet de koning Av'shalom komen. Hij knielde voor de koning en boog diep voorover, en de koning kuste Av'shalom!”* (שמואל ב' Sh'mu'el bet [2 Samuël] 14:32-33, NBV). **Surinaams:** *“Absalom piki en taki: Yere, mi ben seni kari yu fu seni yu go na kownu fu aksi gi mi fu sanede a meki mi kmoto fu Gesur kon dyaso baka. A moro betre mi ben tan drape. Mi wani tak' kownu mus seni kari mi wantron. Efu mi du wan sani di no bun, dan a kan meki den kiri mi. Yoab go na kownu go taigi en san Absalom taki. Dan kownu seni kari Absalom. Di a doro a kindi èn a boigi dipi gi kownu. Baka dati kownu bosì en na en seifesì!”*

Het leek alsof er nu daadwerkelijk een verzoening tussen vader en zoon had plaatsgevonden, maar schijn bedriegt. Av'shalom was verbitterd en organiseerde in het geheim een wijdvertakte samenzwering tegen zijn vader David. Hij wachtte nog vier jaar totdat hij een voorwendsel vond om naar zijn geboorteplaats Chev'ron [Hebron] te gaan en daar het koningschap op te eisen: *"Toen er vier jaar verstreken waren zei Av'shalom [Absalom] tegen de koning: Ik vraag u toestemming om naar Chev'ron [Hebron] te gaan en de gelofte in te lossen die ik de Eeuwige heb gedaan. Ik heb tijdens mijn verblijf te Geshur [Gesur] in Aram namelijk aan de Eeuwige beloofd dat ik Hem eer zou bewijzen wanneer Hij ervoor zorgde dat ik in Yerushalayim [Jeruzalem] terugkeerde. De koning antwoordde: Ga gerust. Av'shalom ging op weg naar Chev'ron. Eerst stuurde hij echter handlangers naar alle stamgebieden van Israël met de boodschap: Zodra het geluid van de shofar [ramshoorn] klinkt, moeten jullie dit bekendmaken: Av'shalom is in Chev'ron tot koning uitgeroepen!"* (שמואל ב [2 Samuël] 15:7-10, NBV). **Surinaams:** *"Baka fo yari, Absalom aksi kownu taki: Mi e begi yu primisi fu go na Hebron, fu go du san mi ben pramisi Masra. Bika di mi ben e libi na Gesur ini Aram, mi ben pramisi Masra tak' efu A ben tyari mi kon baka na Yerusalem, mi bo go gi en grani drape. Kownu gi en primisi, èn a gwe wantron na Hebron. Ma Absalom ben seni sma fu en tapu wan kibrifasi go na ala den lo fu Israel, fu taigi den taki: Tapu a srefi momenti di un o yere a babari fu a tutu, un mus bari taki: Absalom tron kownu fu Israel na Hebron!"*

Zo pleegde Av'shalom een staatsgreep en trok met zijn leger Jeruzalem binnen terwijl David met zijn getrouwen moest vluchten naar Machanayim [Mahanaïm], het huidige Tall adh-Dhahab al-Gharbi, in Gil'ad [Gilead] aan de overkant van de Jordaan. In de bossen van Ef'rayim [Efraïm] kwam het in hoofdstuk 18:6-8 uiteindelijk tot een treffen. Het leger van Av'shalom werd verslagen door de trouw gebleven troepen van David. Het was een grote slachtpartij, waarbij die dag twintigduizend mannen sneuvelden. Ook Av'shalom zelf overleefde dit niet. Op zijn vlucht door het dichte bos raakte zijn lange haar verstrikt in de dikke takken van een grote eik. Terwijl zijn muilddier verder rende, bleef hij met zijn haren tussen hemel en aarde aan de tak hangen en werd in vers 15 door David's legeraanvoerder Yoav [Joab] en tien van zijn soldaten gedood. Hoe zijn grootvader, de koning van Geshur hierop reageerde en hoe er een einde aan de zelfstandigheid van zijn kleine koninkrijk kwam, staat in de geschriften nergens vermeld.

De koninklijke familie van Geshur in David's koninklijke lijn

Maar hoewel de staatsgreep uiteindelijk mislukte en Av'shalom werd gedood vanwege zijn verraad aan het huis van zijn vader, vermeldt de Bijbel dat de koninklijke familie van Geshur nog steeds deel uitmaakte van Davids koninklijke lijn. Av'shalom had een dochter, die hij naar zijn moeder Ma'acha noemde, en zij was de favoriete vrouw van Sh'lomo's [Salomo's] zoon Rechav'am [Rehabeam]: *"Rechav'am trouwde met Machalat. Zij was een dochter van Yerimot, een zoon van David, en Avichayil [Abihail], een dochter van Yishai's [Isaï's] zoon Eliav [Eliab]. Ze baarde hem de zonen Y'ush [Jeüs], Sh'mar'ya [Semarja] en Zaham. Later nam hij Ma'acha tot vrouw, de dochter van Av'shalom. Zij baarde hem Aviya [Abia], Atai [Attai], Ziza en Sh'lomit [Selomit]. Van al zijn vrouwen en bijvrouwen - hij had in totaal achttien vrouwen en zestig bijvrouwen, bij wie hij achtentwintig zonen en zestig dochters verwekte - hield Rechav'am het meest van Ma'acha, de dochter van Av'shalom!"* (דברי הימים ב [2 Kronieken] 11:18-21, NBV). **Surinaams:** *"Rekabeam trow nanga Makalat. Makalat ben de wan umapikin fu Yerimot, wan manpikin fu David, nanga fu Abihail, wan umapikin fu Eliab, a manpikin fu Isai. Den manpikin di Makalat kisi gi en ben de: Yehus, Semarya nanga Saham. Baka wan pisten a teki Maaka, a umapikin fu Absalom, leki uma. Den manpikin di Maaka kisi gi en ben de: Abia, Atai, Sisa nanga Selomit. Rekabeam ben lobi Maaka, a umapikin fu Absalom, moro ala den tin-na-aiti uma fu en nanga den siksitenti tra uma nanga san a ben e libi tu. A meki tutenti-na-aiti manpikin nanga siksitenti umapikin!"*

Uit dit huwelijk met Ma'acha werd de volgende koning van Juda, Aviya [Abia], geboren: *"Haar zoon Aviya [Abia] wilde hij tot troonopvolger maken, en daarom stelde hij hem aan het hoofd van zijn broers!"* (vers 22). **Surinaams:** *"Dan Rekabeam poti Abia, a manpikin fu Maaka, leki edeman fu den brada fu en fu di a ben wani fu meki en teki en presi leki kownu!"* In de boeken der Koningen worden sommige namen anders geschreven dan in de Kronieken. Av'shalom [Absalom] heet hier Avishalom [Abisalom] en Aviya [Abia] is Aviyam [Abiam]: *"Toen*

Rechav'am stierf, werd hij begraven bij zijn voorouders in de Davidsburcht. (...) Zijn zoon Aviyam [Abiam] volgde hem op. (...) Drie jaar regeerde hij in Jeruzalem. Zijn moeder was Ma'acha [Ma'acha], de dochter van Avishalom [Abisalom]. Hij bedreef alle zonden die zijn vader vóór hem had bedreven en was, in tegenstelling tot zijn voorvader David, de Eeuwige, zijn G'd, niet met heel zijn hart toegedaan!" (מלכים א' M'lachim alef [1 Koningen] 14:31 en 15:2-3).

Surinaams: "Rekabeam dede èn den beri en na den afo fu en ini a foto fu David. (...) En manpikin Abiam teki en presi leki kownu. (...) Abiam ben de dri yari na makti ini Yerusalem. En m'ma ben nen Maaka, wan umapikin fu Abisalom. Abiam ben e du den srefi sondu di en p'pa ben du. A no ben e dini Masra, en Gado, nanga en heri ati, soleki en afo David!" Dat lag waarschijnlijk aan zijn opvoeding door zijn moeder Ma'acha, die de godin Ashera diende.

Zijn zoon en opvolger daarentegen diende de Eeuwige: "Toen Aviyam bij zijn voorouders te ruste ging, werd hij begraven in de Davidsburcht. Zijn zoon Asa volgde hem op. (...) Eenenvertig jaar regeerde hij in Jeruzalem. Zijn grootmoeder was Ma'acha, de dochter van Avishalom. Net zoals zijn voorvader David deed Asa wat goed is in de ogen van de Eeuwige. Hij joeg de mannen die tempelprostitutie bedreven het land uit en verwijderde alle godenbeelden die zijn voorouders hadden gemaakt. Zijn grootmoeder Ma'acha ontnam hij zelfs haar koninklijke titel, omdat ze een aanstootgevend beeld van Ashera had laten maken. Het beeld hakte hij in stukken en hij verbrandde het in de bedding van de Qid'ron [Kidron]!"

(מלכים א' M'lachim alef [1 Koningen] 15:8 en 10-13, NBV). **Surinaams:** "8Abiam dede èn den beri en ini a foto fu David. En manpikin Asa teki en presi leki kownu. (...) Asa tan fotenti-na-wan yari na makti ini Yerusalem. En granm'ma ben de Maaka, a umapikin fu Abisalom. Asa ben e du san bun ini Masra ai, neleki en afo David. A yagi den man nanga uma gwe fu a kondre, di ben e seri den skin na den presi pe sma ben e tyari ofrandi èn a puru ala den popki fu den krukto gado di den afo fu en ben meki. A puru a grani di en granm'ma Maaka ben abi leki m'ma fu kownu, fu di a ben meki wan groskin popki fu Asyera. Asa kapu a popki dati pis'pisi, dan a sutu faya gi en ini a Kidrondal!"

Zowel de koningen David en Sh'lomo alsook hun uit de koninklijke familie van Geshur afstammende troonopvolgers Rechav'am, Aviya en Asa komen wij in het geslachtsregister van Yosef tegen, de echtgenoot van Mir'yam [Maria]. Zij werd de moeder van Yeshua [Jezus], die Mashiach [Christus] genoemd wordt: "David was de vader van Sh'lomo [Salomo]. Sh'lomo's moeder was de vrouw van Uriya [Uria]. Sh'lomo was de vader van Rechav'am [Rehabeam]; Rechav'am de vader van Aviya [Abia]. Aviya was de vader van Asa..." (מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 1:6-8, Het Boek). **Surinaams:** "David kisi Salomo nanga a frow fu Uria. Salomo ben de a p'pa fu Rekabeam, Rekabeam ben de a p'pa fu Abia, èn Abia ben de a p'pa fu Asa..." Heel bijzonder, dat de man die door HaShem werd uitverkoren om de stiefvader van de Mashiach te zijn, niet alleen een verre nakomeling van koning David is, maar ook van Ma'acha, de dochter van koning Tal'mai van Geshur! Na Davids tijd wordt Geshur als koninkrijk en als land en de G'shuri [Gesurieten] als volk niet meer genoemd in de Bijbel en zijn waarschijnlijk evenals hun noorderburen, de Ma'achati, volledig opgegaan in het koninkrijk en het volk Israël.

De Golanhoogten ten tijde van de koningen van Israël

Na de dood van Sh'lomo [Salomo] en de splitsing van zijn rijk behoorden de Golanhoogten samen met het Hermongebergte, de Bashan en Gil'ad [Gilead], de stamgebieden van Oost-M'nashe [Manasse], R'uven [Ruben] en Gat tot de overjordaanse gebiedsdelen van het noordelijke koninkrijk Israël, ook wel het 'Tienstammenrijk' genoemd.

De rivaliteit tussen de koninkrijken Aram en Israël leidde tot talrijke militaire botsingen in de regio's Golan, Bashan en Gil'ad gedurende de 9^e en 8^e eeuw v.G.T., zoals de beide boeken van de Koningen ons vertellen. Daar lezen we, dat koning Achav [Ahab], die van 874 tot 852 v.G.T. over Israël regeerde, koning Ben-Hadad II van Damascus (865-842 v.G.T.) bij Afeq ten oosten van het Meer van Galilea in de zuidelijke Golan versloeg: "Het volgende jaar monsterde Ben-Hadad het leger van Aram en trok op naar Afeq [Afeq], om daar de strijd met Israël aan te binden. Toen ook de troepen van Israël gemonsterd en bevoorrad waren, trokken ze de vijand tegemoet. Opgesteld tegenover de Arameeërs, die het hele terrein vulden, waren zij niet veel meer dan twee onbeduidende kudden geiten. De G'dsman diende zich bij de koning van Israël aan en zei: Dit zegt de Eeuwige: Aram heeft gezegd dat de Eeuwige een berggod is, en niet

een god van de vlakten. Daarom zal Ik deze hele legermacht aan jullie uitleveren, zodat jullie beseffen dat Ik de Eeuwige ben! Zes dagen lang stonden de legers tegenover elkaar, en op de zevende dag barstte de strijd los. De Israëlieten versloegen de Arameeërs: honderdduizend man voetvolk op één dag! De Arameeërs die de slag overleefden vluchtten de stad Afeq in, maar de stadsmuur stortte in en verpletterde hen: zevenentwintigduizend man. Ook Ben-Hadad was de stad in gevlucht en hield zich schuil op een verborgen plek in een huis!” (מלכים א' M'lachim alef [1 Koningen] 20:26-30). **Surinaams:** “A tra yari fu en, Benhadad meki a legre fu Aram klari fu go feti, dan den hari fu go na Afeq fu feti nanga den Israelitisma. A legre fu den Israelitisma meki densrefi klari tu, den sorgu gi den nyanyan, dan densrefi hari gwe èn den seti a legre fu den na abrasi fu di fu den Arameesrudati. Den Arameesrudati ben furu a heri presi dape, ma den srudati fu Israel no ben furu moro leki tu grupu krabita. Ne a man fu Gado go na a kownu fu Israel go taigi en taki: Na disi Masra e taki: Fu di den Arameesma taki tak'Mi na wan bergigado èn no wan gado fu den opo wei, meki Mi o gi a heri bigi legre disi na ini yu makti. Dan un sa sabi tak'Mi na Masra! Siksi dei langa den tu legre ben abra nanga abra ini den kampu, ma tapu a di fu seibi dei, a feti broko. Ini wan dei den srudati fu Israel kiri wan hondro dusun Arameesrudati di ben de nanga futu. Den wan di tan na libi, lowe go na Afeq, ma a skotu fu a foto fadon èn kiri tutenti-na-seibi dusun fu den. Benhadad srefi ben lowe go ini a foto. A ben go kibri te ini wan baka kamra fu wan oso!”

Volgens sommige historici zou deze overwinning in het jaar 854 v.G.T. hebben plaatsgevonden bij de opgravingslocatie Tel Soreg ten zuidwesten van Kibbutz Afik, die daarom naar de bijbelse stad Afeq vernoemd zou zijn. Archeologen als Moshe Kochavi en Pirhiya Beck hebben daar in 1987-1988 inderdaad de ruïnes van een versterkte nederzetting uit de negende en achtste eeuw v.G.T. ontdekt, maar Kochavi vond het te klein om de rol te vervullen die aan de stad Afeq in de Bijbel wordt toegeschreven en ziet daarin eerder een Gesuritische vesting. Evenals Yohanan Aharoni geeft hij er daarom de voorkeur aan, om de aanzienlijk grotere en met een muur omgeven opgravingsplaats Tel Ein Gev met het Bijbelse Afeq te identificeren.

Helaas bekeerden koning Achav en zijn opvolgers zich niet van hun afgoderij en zelfs Yehu (841-814 v.G.T.), die dat wel deed, liet de gouden kalveren in Beit El [Bethel] en Dan ongemoeid. Daarom liet de Eeuwige het toe, dat de Golan, het Hermongebergte, Bashan en Gil'ad tijdelijk in Aramese handen kwam: “Chaza'el [Hazaël] veroverde op de Israëlieten het hele gebied ten oosten van de Jordaan: heel Gil'ad, het stamgebied van Gad, R'uven en M'nashe, vanaf Aro'er aan de Ar'non, en behalve Gil'ad ook Bashan!” (מלכים ב' M'lachim bet [2 Koningen] 10:32-33, NBV). **Surinaams:** “A pisten dati Masra ben begin meki Israel kon moro pikin. Kownu Hasael fu Aram, ben wini den Israelitisma èn teki a heri kontren abra na oostsei fu a Yordanliba. Dati na a kontren fu Gilead, a kontren fu a lo fu Gad, a kontren fu a lo fu Ruben nanga di fu Manase, begin fu Arower na a Arnonkriki. Boiti Gilead Hasael teki Basan abra tu!”

In hoofdstuk 13:17 profeteerde Elisha [Elisa] echter, dat koning Yoash, die van 798 tot 782 v.G.T. over Israël regeerde, de Arameeërs zou overwinnen en verpletteren, en ook deze keer weer bij dezelfde stad Afeq in de Golan: “Bij Afeq zult u Aram vernietigend verslaan!”, **Surinaams:** “Bikasi yu sa naki den Arameesma na Afeq te leki yu ben nyan den!”, hetgeen daadwerkelijk gebeurde: Na Chaza'els dood werden alle steden in de overjordanse gebieden Bashan en Gil'ad alsook in de gebieden ten westen van de Jordaan door de Israëlieten heroverd: “Yoash [Joas], de zoon van Yeho'achaz, heroverde op Ben-Hadad III, de zoon van Chaza'el, de steden die de vader van Ben-Hadad in de oorlog op Yeho'achaz [Joachaz] veroverd had. Driemaal bracht hij hem een nederlaag toe en hij heroverde de steden voor Israël!” (מלכים ב' M'lachim bet [2 Koningen] 13:25, NBV). **Surinaams:** “Yoas, a manpikin fu Yoakas, puru den foto baka na Benhadad anu, di Hasael, a p'pa fu Benhadad ben wini ini feti fu Yoakas. Yoas wini en dri leisi, èn a teki den foto fu Israel abra baka!”

In het jaar 732 v.G.T. maakte Tiglat-Pileser III, de machtige koning van Assyrië, echter een einde aan de Israëlitische heerschappij over Geshur, Ma'acha, Bashan, en Gil'ad en voegde al deze overjordanse gebieden, en tien jaar later ook de rest van Israël, toe aan het Assyrische rijk, hetgeen werd opgevolgd door het Babylonische en het Perzische Rijk. In de 5e eeuw v.G.T. stonden de Perzische koningen Cyrus [Koresh] en zijn opvolgers toe dat niet alleen Juda, maar ook de Golanhoogten, de Bashan en Gil'ad weer herbewoond werden door Joodse ballingen uit Perzië naar deze regio terug te sturen, een feit dat is opgemerkt in het Mozaïek van Rechof

[Rehob]. Dit was al tijdens de ballingschap voorspeld in Jeremia 50:19, en de vervulling daarvan is nog steeds in volle gang. Am Yis'rael chai [het volk Israël leeft!] Amen!

Werner Stauder